

generalizarea experienței înaintate în unitățile economice

PREGĂTIREA ȘI UTILIZAREA RAȚIONALĂ A FORȚEI DE MUNCĂ

REFERINDU-SE la necesitatea unei creșteri rapide a productivității muncii, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta, în Cuvîntarea la adunarea generală a oamenilor muncii de la Întreprinderea „23 August” din Capitală, că „aceasta presupune o activitate susținută în direcția bunei organizări a producției și a muncii, mecanizării lucrărilor, automatizării proceselor de producție, introducerii tehnologiei noi, moderne și, desigur, trecerii la lucrul la mai multe mașini”; secretarul general al partidului sublinia că „toate acestea nu trebuie să ducă la sporirea efortului fizic, ci a efortului de gândire, de inteligență, la o organizare rațională a producției și a muncii pe baza mecanizării și automatizării”.

Studiile prezentate de specialiști din învățămîntul superior, din institute de cercetări, din unități economice la simpozionul „Pregătirea și folosirea rațională a forței de muncă”, organizat de Universitatea din Galați și Institutul central de cercetări economice – Institutul de economie socialistă (o parte din referatele susținute la acest simpozion au stat la baza materialelor din acest grupaj) au relevat aspecte mai puțin abordate ale organizării muncii – probleme legate de raportul muncă fizică-muncă intelectuală, de aspecte socio-psihologice ale relațiilor de muncă – ale căror implicații nu pot fi neglijate în complexul de acțiuni pentru utilizarea rațională a forței de muncă și a tehnicii de producție.

Influența progresului tehnic asupra complexității muncii

COMPLEXITATEA MUNCII este determinată de nivelul tehnic al mijloacelor de muncă, de natura obiectelor muncii care sînt prelucrate, de condițiile organizatorice în care se desfășoară producția, de profunzimea și frecvența schimbărilor petrecute în domeniul lor. Creșterea complexității muncilor, deci a mărimii valorii create de forța de muncă într-o unitate de timp, se realizează pe seama amplificării eforturilor intelectuale depuse, în detrimentul celor fizice. Munca simplă este o muncă specifică fiecărei ramuri, fiind determinată de nivelul înzestrării cu mijloace de producție, bazîndu-se pe folosirea celor mai elementare cunoștințe generale și aptitudini și soldîndu-se, prin urmare, cu nivelul cel mai scăzut al producției realizate într-o unitate de timp.

Acțiunea conjugată a factorilor generați de revoluția tehnico-stiințifică determină următoarele tendințe în dezvoltarea muncilor complexe:

- **diminuarea ponderii cheltuielilor de muncă simplă**, mai ales ca urmare a preluării de către mecanisme a executării operațiilor simple, care solicitau un efort fizic mare. Aceasta diminuează influența vîrstei asupra performanțelor profesionale, devenind posibilă utilizarea mai eficientă a forței de muncă pe parcursul întregii perioade active a cadrelor;

- **reducerea influenței pe care condițiile de desfășurare a producției o exercită asupra conținutului muncii prestate**. Munca muncitorilor industriali se omogenează (pe baza creșterii, în cheltuielile de muncă, a ponderii elementelor similare, constînd din utilizarea de cunoștințe asemănătoare), ceea ce constituie un factor al creșterii mobilității profesionale și accentuează utilitatea policalificării;

- **modificarea structurii muncii predominant intelectuale**, care se axează tot mai mult pe activități ce îmbină cercetarea științifică cu conceperea și dirijarea proceselor de producție, cu adoptarea deciziilor, cu conceperea noilor produse, cu prospectarea pieței și întocmirea prognozelor;

- **creșterea ponderii muncii complexe în toate domeniile și la toate nivelele producției industriale**. Utilizarea mijloacelor de muncă automatizate duce la cristalizarea, la nivelul muncitorului colectiv, a unui nou tip al muncii complexe, în conținutul căreia se amplifică importanța elementelor creatoare, în detrimentul celor monotone. se reduce ponderea muncii grele.

EVOLUȚIA PONDERII muncii intelectuale în cheltuielile de muncă este rezultanta unor cheltuieli diferite de forță de muncă calificată, reflectînd, alături de mobilizarea unui volum de cunoștințe, și anumite aptitudini și experiență de producție. Totodată, în funcție de volumul muncii intelectuale prestate evoluează nevoile forței de muncă, generînd diferențierea cheltuielilor ei de reproducție, care sînt cu atît mai mari cu cît această pondere este mai mare.

Muncile industriale prezintă o structură neomogenă. Cele predominant intelectuale se grupează în:

APLICAREA formei de retribuire în acord global la turnătorii de fontă a întreprinderii „23 August” din București a avut ca principale efecte: integrarea rapidă a oamenilor muncii în noua organizare a liniilor tehnologice, acoperirea aportului la producția fizică prin creșterea productivității muncii (nivelul planificat în unități naturale al acestui indicator este realizat în proporție de 100—105%), asigurarea condițiilor pentru introducerea săptămânii reduse de lucru, diminuarea cu aproape o treime a procentului mediu de rebut, creșterea câștigurilor individuale ale personalului muncitor.

Prin contractul încheiat cu conducerea sectorului cald, secția turnătorie se angajează să execute un volum de producție cel puțin egal cu sarcina de plan, exprimat în tone de piese tur-

**ACORDUL GLOBAL = ADAPTAT
LA SPECIFICUL ORGANIZĂRII**

nate și livrate, cu o structură pe reperi conformă cu programul de fabricație. Modernizarea tehnologiei și noua organizare corelată cu aceasta au permis să se introducă contractarea în acord global a sarcinii de plan și pe operații, prin subcontracte — bazate pe gruparea manoperei normale prin fișa tehnologică a fiecărui reper — între conducerea secției și conducerea atelierelor cuptoare, formare, dezbatere, curățatorie. Totodată, secția încheie subcontracte de acord global — cuprinzând sarcini specifice — cu atelierele care asigură condiții pentru buna desfășurare a activității în atelierele direct productive: atelierul de întreținere, baza centrală de nisip, modelăria. Pentru aceste formații de lucru, acordarea integrală a sumelor convenite se face în funcție atât de realizarea contractului secției, cât și de clauzele specifice.

Comparându-se datele din centralizatorul subcontractelor încheiate cu atelierele, cu capacitatea secției, exprimată în numărul de ore-ora normate pe luna respectivă, se poate urmări producția în unități de timp de muncă, rezultând rezervele de capacitate la fiecare atelier, gradul de încărcare, eventualele locuri înguste, iar prin coroborare cu analiza îndeplinirii normelor — necesitățile de reasezare a acestora.

— **munci cu caracter creator**, cu conținut bogat, care se bazează pe utilizarea cunoștințelor generale și de specialitate multilaterale pentru modificarea calitativă a proceselor de producție, pe baza prelucrării la un înalt nivel calitativ a informației (servirea mijloacelor automatizate; montarea, demontarea și repararea instalațiilor complexe; organizarea producției și a muncii și luarea deciziilor în munca de conducere);

— **munci predominant intelectuale, puțin creatoare**, repetitive, monotone — reclamate de rezolvarea sarcinilor cu dificultate medie și sub medie; conducerea mijloacelor de muncă, urmărirea tablourilor de comandă, executarea operațiilor de calcul, copiere și multiplicare.

Muncile predominant fizice se grupează în :

— **munci variate**, bazate pe executarea unei game largi de funcții de servire a mașinilor, constând din imbinarea elementelor muncii fizice cu utilizarea cunoștințelor generale și de specialitate;

— **munci repetitive**, monotone, solicitând amplu efortul fizic și antrenând la un nivel scăzut capacitatea intelectuală a cadrelor.

Din analiza repartizării timpului de muncă a zece categorii de muncitori pe aceste genuri de muncă (vezi tabelul) rezultă că :

Categoriile de muncitori	Natura funcțiilor de muncă - % din timpul total			
	Predominant intelectuală, creatoare	Predominant intelectuală, puțin creat.	Predominant fizică, variată	Predominant fizică, repetitivă
Miner, categ. V	5,2	46,6	29,8	18,4
Miner, categ. III	-	42,1	30,3	27,6
Miner, categ. I	-	11,5	11,5	77,0
Șef echipă la instal. de oxizi de plumb (parțial automatizată)	18,	77,5	-	3,6
Operator la servirea conductei de transp. pneum. al oxizilor de plumb	10,1	11,9	34,6	42,7
Operator la ambalarea oxizilor de plumb	-	-	11,3	88,7
Șef echipă metalurgie	27,1	20,6	12,6	39,8
Operator la tabl. de com. de amestec și dozare	-	95,3	4,7	-
Electrician întreținere și repar. instal. el.	-	13,3	85,5	1,2
Muncitor la buncărul de alimentare a cuptorului	-	-	-	100,0

● Incorporarea elementelor intelectuale în procesul de muncă are loc, de regulă, în pas cu înzestrarea locurilor de muncă cu mijloace de muncă mai perfecționate;

● nivelul înzestrării tehnice a muncii nu oglindește de sine stătător nivelul complexității muncilor. Servirea instalațiilor generează o diviziune specifică a muncii, care determină deosebiri importante între nivelurile complexității muncilor. De exemplu, necuprinderea în sfera automatizării și a operațiilor de ambalare și depozitare a oxizilor de plumb determină discrepanțe între nivelul complexității muncii personalului care servește nemijlocit instalația și a celui ocupat cu executarea acestor operații.

În aceste condiții este imposibilă departajarea categoriilor de personal în funcție de nivelul înzestrării tehnice a muncii, al consumului de energie electrică sau al investițiilor reclamate de crearea unui nou loc de muncă; prezintă utilitate numai calcularea ponderii timpului afectat operațiilor executate manual sau cu ajutorul mijloacelor mecanizate și automatizate.

CALCULAREA COEFICIENTULUI reducerii muncii complexe la munca simplă se poate realiza cu ajutorul relației :

$$C_r = \frac{C_{cm1}}{C_{cm2}} = \frac{8T_{ic1} + 5,66 T_{ir1} + 3,33 T_{fv1} + T_{fr1}}{8 T_{ic2} + 5,66 T_{ir2} + 3,33 T_{fv2} + T_{fr2}}$$

unde : C_r = coeficientul reducerii muncii complexe la munca simplă ; C_{cm1} , C_{cm2} — coeficienții complexității muncilor analizate ; T_{ic1} , T_{ic2} — ponderea timpului afectat executării muncilor predominant intelectuale, creatoare în timpul necesar prestării muncilor supuse reducerii ; T_{ir1} , T_{ir2} — ponderea timpului afectat executării muncilor predominant intelectuale, puțin creatoare ; T_{fv1} , T_{fv2} — ponderea timpului afectat executării muncilor predominant fizice, variate ; T_{fr1} , T_{fr2} — ponderea timpului afectat executării muncilor predominant fizice, repetitive, în timpul necesar prestării muncilor supuse reducerii.

PENTRU A DETERMINA efectele pe care le au asupra satisfacției raporturile interpersonale (care, exprimând atitudinea subiectivă a omului față de cei din jur, au un pronunțat caracter psihologic, dar sînt determinate întotdeauna de factori materiali sau obiectivi, legați de munca individuală sau de existența sa în general), cercetarea s-a oprit la cîteva elemente determinante ale acestor relații, confruntate apoi cu răspunsul la o întrebare sintetică privind ajutorul colegial în muncă. Rezultatele obținute arată că în echipa a II-a relațiile de ajutor în muncă au o cotă mai ridicată decît în celelalte două. În echipa I, existența a două subgrupuri și dorința fracțiunii în care se găsește șeful de echipă, de a „scăpa” de un muncitor cu categoria de încadrare mare, îngustează aria de colaborare interpersonală. Faptul că doi muncitori din această formație declară că nu se simt legați sufletește de echipă, că doi membri ai echipei a III-a declară un atașament redus și faptul că toți membrii echipei a II-a mărturisesc că se simt puternic legați de echipa lor întărește afirmațiile de mai sus.

În orice proces de muncă se desfășoară — formal sau informal — un proces de **apreciere a membrilor grupului de către șeful de echipă**, care contribuie la extinderea sau reducerea relațiilor de colaborare. Modul în care membrii echipei înțeleg aprecierile făcute de șeful formației corelează puternic cu satisfacția în muncă. Cotele aprecierilor emise de șefii celor trei echipe se prezintă într-o ordine valorică identică cu cea obținută la „ajutorul colegial”, ceea ce arată o influență de același sens a relațiilor interpersonale. Plecarea a doi membri din echipa I, survenită în urma primirii unor sancțiuni calificate de ei ca nedrepte, ca și dorința exprimată de un muncitor din echipa a III-a de a părăsi formația, explică și ele colaborarea interpersonală mai redusă din aceste două echipe. Tipul de apreciere emis de șeful de echipă are și alte consecințe. În primul rînd, perceperea conducătorului direct ca un om nedrept, părtinitor, schimbă echilibrul dintre orientarea spre sarcină sau interacțiune, atît la nivelul echipei cît și la nivel individual, în favoarea orientării spre relații cu ceilalți. Mai mult, privarea de satisfacții prin aprecieri în legătură cu munca, dacă nu este compensată de obținerea altora în plan informal, determină apariția fenomenului de înstrăinare în raport cu grupul, izolarea individului și, în final, părăsirea formației. În al doilea rînd, tipul de apreciere influențează, prin intermediul satisfacției, eficiența în muncă.

PARTICIPAREA la luarea deciziilor satisface în cea mai mare măsură necesitățile de bază ale persoanei în muncă. Numai împărțind eforturile și riscurile deciziilor luate în vederea realizării sarcinilor comune se formează sentimentul apartenenței la grup, se cîștigă încrederea în forțele proprii și capătă sens relațiile interpersonale și viața în general. Datele obținute arată două modalități distincte de comportament al șefilor de echipă. Membrii echipei a II-a apreciază că întotdeauna sînt consultați de către șef în rezolvarea problemelor comune — aceasta, cu toate că diferența dintre status-ul profesional al șefului și cel al subalternilor este mare (categoria a VI-a și o vechime în producție de peste 30 de ani, respectiv categoria a II-a și o vechime de pînă la 3 ani). Atmosfera calmă, de ascultare și colaborare nu poate să nu influențeze pozitiv satisfacția membrilor echipei. La polul opus se găsește echipa a III-a, ai cărei membri declară că nu sînt consultați niciodată în luarea deciziilor. Șeful de echipă — autoritar și arbitrar — nesocotește o normă elementară a muncii la forță: trecerea succesivă a muncitorilor la fiecare utilaj. Sînt muncitori în formație care declară că n-au lucrat niciodată la ciocanul matrițor, fiindcă „n-au loc de șef”; că deși au calificarea de forjor, continuă să facă munci necalificate, deprofesionalizîndu-se. Nu este de mirare că acest tip de motivație externă conduce la o eficiență și o satisfacție scăzute.

Un subgrup din cele două existente în echipa I este exclus aproape cu desăvîrșire din „colectivul” de elaborare a deciziilor; membrii acestui subgrup, cei mai calificați din echipă, se vor simți mai degrabă frustrați decît satisfăcuți.

Alt factor care determină satisfacția sau insatisfacția este **retribuția**, mai precis mărimea ei. Retribuirea în echipele cercetate se face în acord colectiv. Satisfacția afirmată în medie pe fiecare echipă se prezintă în felul următor: formația a II-a — 1,4; I — 1,2 și a III-a — 0,9, scară ce urmează ierarhia formațiilor după productivitatea muncii realizată. **Echipa a II-a, cea mai mulțumită de cîștigul realizat, este cea care a obținut cea mai mare producție** — dar apare și cea mai nemulțumită de categoria de încadrare. Invers se prezintă situația echipei a II-a. Această situație paradoxală se explică prin faptul că piesele care se execută la forță au o complexitate redusă (pentru categoria a II-a de calificare); ca atare, o categorie de calificare ridicată aduce avantaje materiale numai cînd se reparti-

A bordindu-se elaborarea unor monografii profesionale, instrument eficient de selecție a forței de muncă în funcție de cerințele psihologice, medicale, tehnice și sociale ale profesiei respective, la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca s-au utilizat tehnici moderne de analiză psihologică a muncii: studiul documentelor întreprinderii cu privire la procesul tehnologic, ancheta (pe bază de convorbiri și chestionare), observația („fotografierea” zilei de muncă și eșantionajul muncii), analiza incidentelor critice (cercetarea conduitei muncitorului în momentele critice ale activității) ș.a.

Verificarea aspectelor cercetate s-a făcut prin experimentări pe teren (modificarea unor factori ai procesului de muncă pentru a se evidenția solicitările) și experimentări de laborator. În acest scop au fost concepute și realizate trei simulatoare pentru cercetări de selecție în industria meta-

MONOGRAFII PROFESIONALE

lului; ele redau structura de bază a activității studiate, muncitorul fiind determinat să rezolve situații cu care se va întîlni în mod curent în condițiile producției. Verificarea experimentală a fost întregită cu examinarea cu ajutorul testelor psihologice a muncitorilor ce practică meseria respectivă (metoda analitică), stabilindu-se corelații între scorurile probelor și randamentul profesional și reținîndu-se ca importante însușirile psihice care se corelează semnificativ cu reușita profesională. Pe această bază s-au putut stabili profile psihologice ale profesiilor respective și baterii de teste adecvate.

Monografiile profesionale destinate selecției au în structura lor date privind: definirea profesiei și importanței ei social-economice (inclusiv date privind tehnologia utilizată), descrierea muncii, condițiile fizice ale muncii (micro și macroclimat), organizarea producției și a calificării (inclusiv perspective de promovare), protecția muncii și condițiile etico-sociale, cunoștințele și deprinderile necesare, calitățile fizice și psihice (și contra-indicațiile), norme de selecție pentru candidații în meserie.

ÎN DECURS de un an, în perioada iulie 1979 — iunie 1980, la Combinatul siderurgic Galați vor fi puse în funcțiune noi obiective — două baterii de cocsificare, un furnal de mare capacitate, o oțelărie cu convertizoare și cu instalații de turnare continuă, un laminor de semifabricate, un laminor de tablă groasă — care se caracterizează prin complexitatea tehnologiilor utilizate, printr-un grad ridicat de tehnicitate al utilajelor și aparatului cu care sînt dotate, ceea ce permite să se obțină și o înaltă productivitate a muncii. Astfel, față de situația actuală pe ansamblul combinatului, la aceste capacități valoarea de investiție ce revine pe o persoană încadrată în muncă va fi cu 10—171% mai mare.

În vederea recrutării și pregătirii într-un timp scurt a celor peste 6800 de oameni ce vor forma personalul noilor obiective, a fost stabilit un plan de acțiune care prevede — pe lângă soluționarea, cu sprijinul centralei industriale, a problemelor de finanțare și a celor legate de Indicatorii de re-

CADRE PENTRU NOILE CAPACITĂȚI

tribuire — acțiuni organizatorice interne: elaborarea structurilor organizatorice pentru aceste secții, a normelor de personal pe locuri de muncă (precizîndu-se meseriile și nivelele de calificare); pe baza acestora, întocmirea graficelor de asigurare a personalului și, în mod corespunzător, a planului de învățămînt (calificare). Pînă la finele trimestrului III a.c. urmează să fie asigurat, recrutat și pregătit întregul personal necesar; muncitorii, de pildă, vor fi asigurați în proporție de 21% dintre absolvenții liceului industrial, 11% din școala profesională, 26% prin cursuri de calificare, 2% prin pregătire la locul de muncă și 40% prin angajări și redistribuiri (muncitori deveniți disponibili la obiectivele aflate în funcțiune, în urma acțiunilor de îmbunătățire a organizării producției și a muncii).

Programele de perfecționare a personalului tehnic și a muncitorilor calificați prevăd perioade pentru studierea documentațiilor tehnico-economice, specializare în unități productive cu același profil, participarea la lucrările de montaj și reglaj al utilajelor tehnologice la noile capacități.

zează pe individ cîștigul realizat de echipă. Cum în fiecare echipă există cîte un singur muncitor cu categorie mai mare decît a doua, diferențierea veniturilor între ceilalți este neglijabilă. Nemulțumirea exprimată față de cîștigul obținut reflectă, de fapt, nemulțumirea față de randamentul echipei.

Consecințele diferite de la un grup la altul ale stilului de conducere și ale categoriei de calificare arată că transformarea lor în factori ai satisfacției depinde numai de subiecții în cauză.

(cf. ref. asist univ. Petru PRUNEA, Institutul politehnic Cluj-Napoca)

Atmosfera intragrupală și stabilitatea muncitorilor la locul de muncă

SE POATE OARE VORBI despre o legătură între natura relațiilor interpersonale preferențiale ce se stabilesc în cadrul grupului de muncă și gradul de stabilitate (instabilitate) al muncitorului în cadrul echipei, deci la locul de muncă?

Grupul mic formează un sistem social elementar în cadrul căruia orice schimbare legată de condiția sau comportamentul unui element (a unui individ component) duce la transformări corespunzătoare în tot sistemul, transformări ce apar și mai evidente, mai intense, dacă intervin modificări în relațiile dintre membrii grupului. Aceste modificări pot avea influențe complexe, pozitive sau negative, atît asupra diverselor aspecte grupale, cît și asupra indivizilor. Cînd influența amintită se dovedește a fi negativă, momentul maxim al „dezvoltării” ei este părăsirea grupului de către individ, fapt ce poate duce — dacă situația respectivă se menține și dacă nu se iau măsuri pentru „îndreptarea” sa — chiar la destrămarea grupului.

Desigur, luarea deciziei de a pleca din grup, implicit de la locul de muncă, este un act esențialmente personal; dar în multe cazuri el este determinat de multiple cauze de ordin mai general: nerespectarea principiilor organizării și conducerii, atît a procesului de producție cît și a altor procese și fenomene de grup, favoritismul, conflictele etc., fapte ce duc la o situație tensională în interiorul grupului. De multe ori, asupra plecării unui individ dintr-un grup de muncă pot influența chiar și anumite trăsături ale caracterului, ale personalității sale. În general, muncitorii care părăsesc echipa se recrutează dintre cei care nu au relații apropiate cu mai mulți colegi ai lor, care nu pot deci, să-și diversifice sentimentele, să se comporte în feluri diferite cu diferiți „alții”. în conformitate cu comportamentul acestora.

Folosindu-se datele asupra persoanelor chestionate, opiniile acestora asupra muncitorilor care au plecat din echipa lor în ultimii 2—3 ani, testul sociometric, observația, studiul locului de muncă și al operațiilor ce trebuie îndeplinite de fiecare muncitor, convorbiri cu persoanele din conducere, studiul documentelor, s-a făcut o investigație asupra a 7 echipe de muncitori (două de oțelari turnători, două de oțelari topitori, una de electricieni și două de lăcătuși) din cadrul unei secții de turnătorie, în care se constata o relativ pronunțată instabilitate a muncitorilor.

În urma prelucrării datelor obținute, au fost întocmite următoarele situații: sociogramele (ideale și reale) ale echipelor, matricele echipelor, structurile preferențiale (ideale și reale), poziția fiecărui individ în echipă (sociograme individuale), poziția în echipă a persoanelor plecate, clasificarea indivizilor în funcție de diverși parametri (vîrstă, pregătire școlară, calificare, vechime etc.), opinii ale muncitorilor privind rolul relațiilor dintre ei asupra instabilității în muncă.

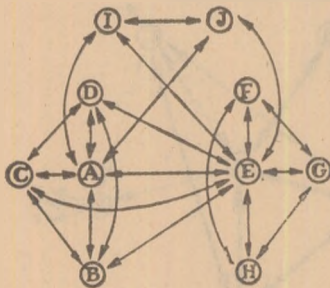
Sociogramele cele mai semnificative sînt prezentate și comentate mai jos.

ÎN CAZUL echipelor de turnători, analizînd sociogramele (vezi p. 7) și celelalte situații prezentate, s-a putut observa existența unei anumite legături între relațiile interpersonale preferențiale și stabilitatea (instabilitatea) în muncă. Membrii primei echipe (din care nu a plecat nici o persoană, de la constituirea sa) sînt mai legați între ei față de membrii celei de a doua; faptul că echipa nr. 1 este mai sudată poate fi argumentat prin existența celor zece atracții reciproce (perechi), față de numai patru în echipa nr. 2, de existența pătratului pozitiv EFGH, precum și prin poziția pe care o deține șeful echipei (subiectul E), fapt ce face ca sociograma reală să fie aproape identică cu cea ideală.

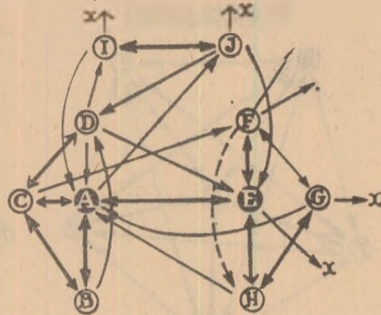
În ceea ce privește șefii echipelor (subiecții E_1 și E_2), poziția reală a lui E_1 în grupa de muncă este mult apropiată de cea ideală. Cît despre locuitorii șefilor de echipă — șefi de fir la mașina de turnare (subiecții A_1 și A_2), în echipa a doua apare pe primul plan subiectul A_2 , care posedă o mult mai mare putere de atracție asupra membrilor echipei; de altfel, și în prima echipă subiectul A_1 are un status social mai ridicat decît al șefului echipei, totuși natura relațiilor ce există între A_1 și E_1 , precum

și faptul că E_1 este mai integrat în echipă face ca acesta să aibă o mai mare autoritate asupra subordonaților decât E_2 . Prin legăturile pe care E_1 le are în mod direct cu o parte din membrii echipei (mai ales cei de la mașina sa: F_1 , G_1 și H_1), precum și prin legăturile indirecte cu ceilalți prin mijlocirea subiectului A_1 , șeful echipei poate să influențeze întreaga echipă, este liderul ei (atât formal, cât și informal).

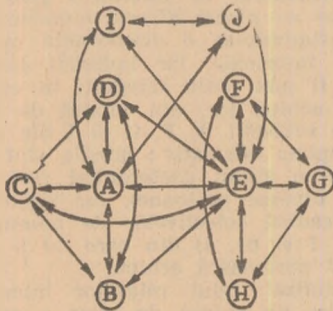
Echipe nr 1 (oțelari, turnători) - 10 membri
Sociograma ideală

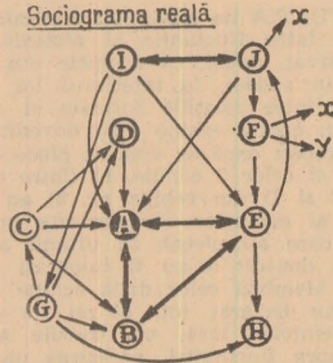
Sociograma reală

Echipe nr 2 (oțelari, turnători) - 10 membri
Sociograma ideală

Sociograma reală

Deosebiri între cele două echipe apar și în legătură cu **coeziunea grupei**, dată, în principal, de gradul de integrare al indivizilor în cadrul microgrupului respectiv. Astfel, indicele coeziunii primei grupe este de 0,55, iar al celei de-a doua — de numai 0,28.

Poziția indivizilor în cadrul echipelor prezintă și ea diferențieri. În cadrul primei echipe se dovedește a fi mai puțin integrat în echipă subiectul F_1 , care primește, este adevărat, 3 alegeri, dar își îndreaptă atenția asupra a două persoane din afara grupei sale, deși își exprimă preferința și pentru doi colegi din echipa sa (subiecții E_1 și G_1); se remarcă, de asemenea, prezența unei relații de respingere între F_1 și H_1 . În echipa a doua există mai mulți subiecți ce nu pot fi considerați ca integrați în cadrul echipei: D_2 face o singură alegere și primește numai două, F_2 face 3 alegeri din care două sînt îndreptate în afara grupei și primește o singură alegere, H_2 primește două alegeri, dar nu emite nici una.

În cadrul primei echipe s-a constatat și un **consens** — atitudini asemănătoare la membrii grupului în aprecierea activității, a colegilor lor, a naturii relațiilor dintre ei etc. **Ideal pentru orice grup este obținerea unui consens maxim, în sensul apariției în grup a unei unități de interese, de opinii asupra fenomenelor grupului, ca un aspect edificator al unei coeziuni grupale ridicate.**

Din echipa nr. 5 au plecat, în ultimii doi ani, 3 persoane. Studiul sociogramei colective (p. 8) și a celor individuale, precum și a celorlalte situații ne relevă următoarele: status-ul social al șefului echipei (subiectul A), ca și al subiecților E și F este destul de ridicat; indicele coeziunii grupei este de 0,6, mai ridicat în raport cu echipa nr. 2 și chiar cu echipa nr. 1, care nu a fost părăsită de nici un muncitor. Aici apare însă o situație de altă natură: există un nucleu încheșnat (format din subiecții A, B, E și F), un subgrup condus de șeful echipei. Întreaga activitate a echipei este coordonată de acest subgrup, membrii săi (și în special șeful echipei) hotărînd repartizarea sarcinilor pe fiecare muncitor. Ceilalți membri ai echipei (D și C) nu se împacă cu această situație. De altfel, sociograma arată că între A și C există o relație de respingere reciprocă, fapt ce face

ÎN COMPARAȚIE cu anul trecut, producția fizică a Combinatului minier Valea Jiului va fi, în 1980, cu 36% mai mare — evoluție ce va fi asigurată în principal pe baza creșterii productivității muncii prin extinderea și modernizarea mecanizărilor, dar și pe seama sporirii efectivelor de muncitori — cu 9,4% în total, din care cu 11,4% la calificați.

În scopul unei cât mai bune selecții și repartizării, în funcție de aptitudini și necesități a forței de muncă pentru sectoarele direct productive, în cadrul fiecărei întreprinderi miniere din subordinea combinatului au fost constituite comisii obștești de selecție, orientare și integrare. Comisiile — formate din cîte un inginer cu vechime și experiență, care cunoaște bine activitatea unității, un maestru minier cu activitate îndelungată în cadrul întreprinderii, un inspector de personal, medicul întreprinderii, reprezentanți ai oamenilor muncii și ai organiza-

COMISII OBȘTEȘTI DE SELECȚIE, ORIENTARE ȘI ÎNIȚIERE PROFESIONALĂ

țiilor de masă — au ca atribuții în principal:

- chestionarea fiecărei persoane care se prezintă pentru încadrare, în legătură cu: motivul care îl determină să solicite încadrarea, cît timp dorește să lucreze în întreprindere, situația familială ș.a.;

- verificarea actelor solicitantului și prezentarea acestora directorului întreprinderii, cu propunerea de repartizare pe sectoare și locuri de muncă;

- urmărirea încadrării și integrării în timp util în colective;

- urmărirea modului în care noii veniți sînt primiți la sectoare și dacă li se acordă drepturile prevăzute de actele normative în vigoare;

- rezolvarea, împreună cu conducerea exploatații și sectoarelor, a problemelor ce le ridică noii încadrați.

Comisiile își aduc aportul la selecționarea cadrelor prin respingerea elementelor necorespunzătoare (desfacere repetată a contractelor de muncă anterioare pentru abateri disciplinare, antecedente penale etc.), orientînd noii încadrați spre locurile de muncă direct productive și sprijinînd integrarea lor în colectivele de muncă.

GRADUL adaptării profesionale poate fi apreciat corect nu numai prin prisma nivelului de performanță atins de către muncitor în activitatea respectivă, ca o rezultantă a prezenței unor aptitudini corespunzătoare, ci și prin atitudinile în procesul muncii, determinate de particularitățile activității și ale cadrului în care aceasta se desfășoară.

La întreprinderea de piese radio și semiconductori Băneasa s-a experimentat, în colaborare cu Institutul de cercetări pedagogice și psihologice, un sistem de scalare care să permită determinarea ansamblului elementelor de „întărire a trebuințelor” — diferite ca natură și intensitate — pentru posturile de muncă din industria componentelor electronice. Au fost reținute, pentru a descrie variabilele atitudinale caracteristice postului de muncă, următoarele dimensiuni, referitoare la conținut sau la context: solicitarea aptitudinilor; autorealizarea; gradul de „încărcare” al activității; ocaziile de promovare; autoritatea; avantaje extraprofesionale; retribuirea muncii; relațiile cu colegii; creativitatea; retroinformația; aprecierea competenței; responsabilitatea; siguranța postului; fragmentarea sarcini-

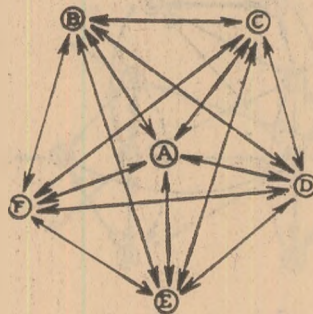
APTITUDINI — ATITUDINI — MOTIVAȚII

lor; prestigiul postului; supraveghere — relații interumane; supraveghere — inițiere; varietatea sarcinilor; condițiile de muncă; autonomia sarcinilor. Evaluarea a fost făcută cu ajutorul a 34 de șefi de echipă, tehnicieni, ingineri (avind în subordine circa 1500 de muncitori), care cunosc prin contact direct posturile de muncă. Ea a permis determinarea profilurilor de elemente de întărire disponibile la locurile de muncă ale operatorilor de la liniile de fabricație a elementelor electronice pasive, respectiv active, precum și elaborarea unui model global al elementelor de întărire, în care valori de reală semnificație prezintă: gradul de „încărcare” cu sarcini de lucru, retroinformația, recunoașterea competenței, preocuparea șefilor direcți pentru buna inițiere în meserie a operatorilor, siguranța postului, condițiile bune de lucru, fragmentarea sarcinilor. Rezultatele investigației oferă elemente utile pentru acțiuni de perfecționare a organizării și conducerii, ca și pentru măsuri de redistribuire și reorientare care să asigure un grad cât mai înalt de corespondență între gama de trebuințe a persoanelor și măsura în care postul lor de muncă oferă posibilitatea satisfacerii acestor trebuințe.

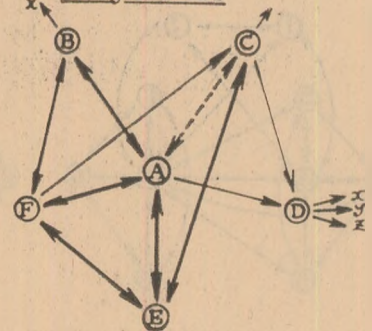
ca C, deși atrage pe F și stabilește o relație de afinitate reciprocă cu E, să nu poată pătrunde în subgrupul amintit. Șeful echipei are un stil de muncă autoritar, nu îngăduie alte soluții decât cele preconizate de el și acest lucru, desigur, îndepărtează pe cei din jurul său; a reușit să-și atragă de partea sa pe cei trei colegi cu care, de altfel, se află și în relații extraprofesionale și cărora le face unele favoruri — situație ce are o influență negativă asupra atmosferei din echipă.

Echipe nr 5 (electricieni) — 6 membri

Sociograma ideală

Sociograma reală

SITUAȚIA de ansamblu prezentă în microgrupurile cercetate sugerează legătura între fluctuație și atmosfera existentă în interiorul grupurilor. S-a observat, astfel, că echipele din care au plecat diverși muncitori sînt mai puțin sudate, în interiorul lor constatîndu-se o discordanță mai accentuată între relațiile formale și cele informale, iar indivizii care fac parte din aceste echipe s-au dovedit a fi mai puțin integrați în colectiv.

Întrebați dacă ar vrea să plece din echipa lor, din totalul de 54 de membri ai celor 7 echipe, 11 (între care subiecții A, F, G și I din echipa nr. 2, C și D din echipa nr. 5) au răspuns afirmativ; aceștia sînt componenți ai echipelor caracterizate printr-un statut preferențial mai redus (și din care au plecat, în ultimii ani, diverse persoane), iar majoritatea lor s-au dovedit a nu fi integrați în cadrul colectivelor de muncă respective. Membrii celor două echipe (nr. 1 și nr. 4) din care nu a plecat nimeni au declarat, toți, că nu vor să-și părăsească echipa.

Bineînțele însă, nu trebuie absolutizat rolul relațiilor interpersonale asupra fluctuației, părăsirea unui loc de muncă de către o anumită persoană fiind determinată de împletirea unor cauze diverse, obiective și subiective, din care unele au o pondere sporită în declanșarea actului propriu-zis al plecării. De pildă, dintre cei 11 muncitori care au declarat că vor să plece din echipele lor (deci viitori posibili fluctuanți), 6 (în vîrstă de pînă la 30 de ani, cu vechime mai mică în muncă în comparație cu alți colegi ai lor) au schimbat deja cîte două-trei locuri de muncă, iar 3 dintre ei și-au schimbat și meseriile. În consecință nivelul scăzut al coeziunii echipelor amintite se datorește și faptului că unii dintre membrii lor nu s-au acomodat încă suficient cu specificul profesiei actuale, fapt ce îngreuiază atît stabilirea unor relații mai apropiate între ei, cît și însuși procesul de stabilizare la locul de muncă.

7,8% din motivele invocate, la plecare, de populația fluctuantă sînt legate de „conducerea autoritară și incompetentă” și de „atmosfera de grup nesatisfăcătoare” (procentaj deloc neglijabil), iar la întrebarea dacă relațiile dintre muncitori au vreo influență asupra stabilității (instabilității) în muncă, din cei 54 de membri ai celor 7 echipe, 43 au răspuns afirmativ.

S-a putut conchide că în interiorul unui grup mic, datorită relațiilor nemijlocite dintre membrii săi, comportamentul și atitudinile acestora depind în foarte mare măsură atît de influențele pe care ei le suferă din partea celorlalți, cît și de influența emisă de fiecare asupra celorlalți. Acest lucru face ca microgrupul să apară ca un complex de fenomene și procese multiple, între care cele psihosociale nu sînt deloc lipsite de importanță ei, dimpotrivă, influențează într-o foarte mare măsură atît asupra comportamentului și atitudinii indivizilor, cît și asupra deciziilor luate de aceștia. Este un aspect ce nu trebuie neglijat în munca organizatorică a celor ce conduc procesele de producție, în munca politică a organizațiilor de masă din întreprinderi.

(Cf. ref. lector Victor VOICU, Universitatea din Galați)

Redactor coordonator :
Dorin CONSTANTINESCU

contract economic

Aspecte din practica arbitrală privind contractele de depozit

Prin acțiune, reclamanta a cerut ca pîrita să fie obligată să-i plătească o sumă reprezentînd penalizări de întîrziere potrivit art. 1 litera „a” din H.C.M. nr. 306/1970, pentru livrarea cu întîrziere de 91 zile a unor cantități de celofibră care, conform contractului intervenit între părți trebuia livrată pînă la 31 martie 1978 dar care, în fapt, a fost livrată numai la 30 iunie 1978.

Prin întîmpinare, pîrita a cerut respingerea acțiunii formulate de reclamantă, învederînd că la data de 30 martie 1978 cantitatea contractată aferentă trimestrului I 1978 a fost recepționată de un delegat al reclamantei, imputernicit de forul tutelar al acesteia, care a și lăsat marfa în custodia pîritei.

Răspunzînd la întîmpinare, reclamanta a susținut că procesul verbal din data de 30 martie 1978 nu-i este opozabil, el fiind fictiv. Aceasta întrucît el nu este semnat de un delegat imputernicit de organele de conducere ale sale care, potrivit legii, au calitatea de a da împuterniciri de reprezentare. Pe de altă parte — a arătat reclamanta — la verificările ulterioare efectuate de un delegat al său s-a constatat că marfa „recepționată” prin procesul verbal din data de 30 martie 1978 nu este de calitate I, ci de o calitate inferioară acesteia, ceea ce nu corespunde cu prevederile contractuale referitoare la calitate. În al treilea rînd, s-a precizat că marfa nu era depozitată separat de alte custodii ale altor beneficiari contractuali.

Prin hotărîrea nr. 192 din 31.08.1978 (nepublicată), pronunțată în dosarul nr. 126/1978, Arbitrajul de Stat Central a admis acțiunea formulată de reclamantă și a obligat-o pe pîrită să-i plătească petentei suma de 435.890 lei, reprezentînd penalizări de întîrziere în livrare, potrivit art. 1 litera „a” din H.C.M. nr. 306/1970.

Pentru a pronunțat această hotărîre, Arbitrajul a respins apărările pîritei, totodată însușindu-și susținerile reclamantei.

Astfel, s-a reținut că procesul verbal din data de 30 martie 1978 nu-i este opozabil reclamantei, deoarece delegatul care a efectuat recepția și a procedat la lăsarea mărfii recepționate în custodia furnizoarei pîrite nu a fost imputernicit de reclamantă să participe la o asemenea operațiune. Pe de altă parte, se arată în conti-

nuare în hotărîre, potrivit Normelor metodologice BNRSR nr. 2/1977, pct. 63, mărfurile constituite custodie „trebuie să fie ambalate, etichetate și depozitate separate de celelalte stocuri ale furnizorului”. Or, în speță, s-a stabilit că marfa nu era de calitate I și nici nu era ambalată, etichetată și depozitată separat, ci împreună cu alte mărfuri ale altor beneficiari contractuali.

Subscriem întru totul la soluția adusă prin hotărîrea redată succint mai sus, arbitrajul făcînd o corectă aplicare a prevederilor legale în materie.

Este de menționat, în primul rînd, că lăsarea mărfurilor în custodia unității furnizoare, posterior recepției cantitative și calitative cu efectul acesteia — trecerea mărfii în administrarea operativă a beneficiarei contractuale — are loc numai cu acordul beneficiarului, o custodie de felul celei pretinse a se fi perfectat în speță avînd caracterul unui depozit voluntar, bilateral (vezi, în acest sens: dr. Al. Deteșan, drd. Gh. Tigăeru, „Cartea întreprinderii”, vol. VI, „Contractele economice în activitatea comercială a întreprinderii”, pag. 243, editată de „Revista economică”, 1975). Or, față de împrejurarea că reclamanta nu a dat împuternicire de reprezentare persoanei cu care pîrita pretinde că a încheiat acte de recepție-custodie, contractul de depozit nu a putut lua ființă în mod legal. Pe de altă parte, dacă s-ar admite că acest contract s-ar putea perfectă și fără acordul beneficiarei contractuale, ar însemna să se încalce caracterul voluntar al contractului de depozit, ceea ce este inadmisibil.

De altfel, practica arbitrală a pus în evidență împrejurarea că, în aplicarea corectă a prevederilor art. 16 litera „c” din Legea nr. 71/1969, în situația în care marfa este recepționată loco-furnizor, dar nu este lăsată în mod expres în custodia unității furnizoare, simpla recepție a produsului ce face obiectul contractului nu determină trecerea acestuia în administrarea operativă a beneficiarului contractual, obligația contractuală de livrare se consideră neîndeplinită pînă la predarea mărfii spre transport căraușului, cu consecința că în acest caz furnizorul este ținut a răspunde prin plata de penalizări conform art. 1 litera „a”

din H.C.M. nr. 306/1970. (Decizia P.A.S. nr. 2268 din 7 oct. 1971, în „A.S.”, nr. 6/1971, pag. 92—93).

De, asemenea, în practica arbitrală s-a stabilit că pentru efectuarea unei custodii valabile, este necesar, ca la întocmirea procesului verbal de predare-primire în custodie să fie prezente ambele părți (Decizia P.A.S. nr. 1018 din 10 mai 1972, în „A.S.” nr. 4/1972, pag. 91—92), ceea ce în speța reprodusă mai sus nu s-a întîmplat, atîta vreme cît reclamanta nu a împuternicit persoana care a semnat procesul verbal din 30 martie 1978 să efectueze, în numele său, o asemenea operațiune economico-juridică cu implicații profunde pentru patrimoniul reclamantei beneficiare.

Hotărîrea pe care o comentăm ridică problema dacă o custodie efectuată de un delegat stabilit de forul tutelar, peste voința beneficiarei contractuale, este valabilă și deci produce efecte juridice. Răspunsul este că în această situație actul juridic ce eventual s-ar perfecta, este lovit de nulitate, el fiind de natură să știrbească prerogative pe care i le conferă unității beneficiare contractuale dreptul de administrare operativă directă. De asemenea, acest act este în contradicție cu principiul întărîrii autogestunii și autoconducerii muncitorești proclamat de Legea nr. 5/1978. Pe de altă parte, forul tutelar nici nu este parte în contractul economic, astfel încît în raport cu furnizorul el este un terț.

În sfîrșit nu este lipsit de importanță să arătăm că potrivit Normelor metodologice BNRSR nr. 2/1977 „dispozițiile de incasare cu facluri pentru mărfuri constituite custodie... se primesc spre incasare numai cu viza prealabilă a inspectorului, din care să rezulte că produsele sau mărfurile respective fac obiectul unui contract, că există în realitate...” Necesitatea vizei inspectorului băncii ce-l deserveste pe furnizor este impusă pentru a se garanta realitatea existenței mărfii a cărei contravaloare se decontează prin bancă și pentru a se preveni întocmirea unor acte de recepție-custodie fictive, cu consecințe grave cît privește disciplina de plan, contractuală și financiară. (În acest sens, Dec. P.A.S. nr. 2507/28.09.77, în „RRD”, nr. 11/77, pag. 70). Într-adevăr, dacă ar fi admisibil să se deconteze contravaloarea unor produse care nu există în realitate, ori deși există, nu fac obiectul unui contract, s-ar ajunge la o creditare a unităților furnizoare, fără ca acestea să fi produs materialele contractate, ceea ce este inadmisibil, creditarea unităților socialiste, făcîndu-se numai în formele prevăzute de actele normative în vigoare.

Expedierea efectivă a produselor ce fac obiectul unui contract economic de furnizare de produse trebuie să

constituie, în realitate, regula, iar lă-sarea în custodia furnizorului, excep-ția, generată de împrejurări cu caracter excepțional cum ar fi: lipsa vreme-lică a unor mijloace de transport adecvate, lipsa spațiilor de depozitare pentru beneficiar etc. Tendința în-versă trebuie combătută cu fermitate, ea fiind contrară disciplinei de plan și financiare, disciplinei contractuale.

Socotim însă, că, de lege ferenda, cu ocazia elaborării noii legislații eco-nomice, s-ar impune cu necesitate sta-bilirea caracterului excepțional al con-

tractului de depozit prin care o uni-tate socialistă beneficiară lasă produ-sele ce fac obiectul contractului pe o perioadă determinată (cît mai scurtă) în custodia unității furnizoare. La fel, credem că ar fi necesar să se deter-mine prin lege cazurile în care păr-țile contractante pot conveni ca pro-dusele ce fac obiectul contractului să rămînă, posterior recepției efectuate de beneficiar, în custodia unității fur-nizoare.

Gheorghe BRĂNDUȘEA

comerț exterior

Obligația respectării standardelor convenite prin contract la verificarea mărfii în țara cumpărătorului

În mod obișnuit, caracteristicile de calitate ale mărfii care formează obi-ectul unei livrări în raporturile de comerț exterior se stabilesc prin spe-cificarea standardului corespunzător, cu precizarea numărului și datei ace-stuia în cuprinsul contractului. O ase-menea practică este consacrată expli-cit în relațiile dintre organizațiile eco-nomice ale țărilor membre ale C.A.E.R. prin § 15 din C.G.L. 1968/1975.

Devenind astfel opozabil ambelor părți contractante, standardul respec-tiv trebuie respectat întocmai, fie că verificarea calității mărfii transmise are loc în țara vînzătorului sau se aduce la îndeplinire în țara cumpără-torului, desigur în cazurile de excep-ție în care controlul poate fi efectuat la destinație. Așa cum s-a arătat la această rubrică în nr. 2/1979, exame-nul calitativ se deplasează în țara cumpărătorului dacă numai acolo se poate constata productivitatea unor mașini sau utilaje provenite din import. Este însă deopotrivă admisibil ca dobînditorul să acuze defecte ale mărfii survenite ulterior recepției calitative finale, care s-a locali-zat în țara vînzătorului și ca atare să o supună unor testări la des-tinație, în condițiile § 71 pct. 2 din C.G.L. În oricare dintre aceste cazuri, obligația ca verificarea calitativă să decurgă în modul stabilit prin standar-dul acceptat de părți prin contractul de comerț exterior este neîndoielnică. Ea a fost consacrată ca atare de practica arbitrală, așa cum se desprinde — printre altele — din hotărîrea nr. 205 din 23 noiembrie 1977, pronunțată de Comisia de arbitraj de pe lingă Came-ra republicană de comerț și industrie din București.

În litigiul la care ne referim, recep-ția calitativă finală s-a făcut la uzina producătoare din România. Aceasta a eliberat un certificat constatator, prin care s-a atestat că betonul celular

autoclavizat, cumpărat de către o întreprindere de comerț exterior din R.P. Bulgaria, îndeplinea cerințele ca-litative enunțate în specificația con-tractuală, bazată la rîndul ei pe stan-dardul de stat 7344-70.

În conformitate cu acest STAS, pen-tru a se determina caracteristicile fi-zice și mecanice ale betonului celular autoclavizat se scot epruvete în formă de cub, cu dimensiunile de 10/10/10 cm. din blocurile sau plăcile contesta-te din punct de vedere calitativ de către beneficiar.

La destinație, în R.P. Bulgaria, cum-părătorul mărfii în discuție a sus-pus-o unei noi verificări, pe calea unei expertize efectuate de către un institut de specialitate, la data de 25 octombrie 1975.

Comisia de arbitraj nu a refuzat — cel puțin în principiu — un asemenea drept cumpărătorului. Efectuarea controlului în țara beneficiarului se legitima în speța la care ne referim în baza § 71 pct. 2 din C.G.L. În adevăr, potrivit textului citat, vînzătorul poartă răs-punderea pentru modificarea calității, avarierea sau defectarea mărfii sau pentru lipsuri și după transmiterea dreptului de proprietate și a riscurilor asupra cumpărătorului, dacă modifica-rea calității, avarierea sau defectarea mărfii ori lipsurile s-au produs din vina vînzătorului.

Obligațiile întreprinderii comisionare importatoare

Trăsăturile ce caracterizează con-tractul economic de comerț exterior pe bază de comision au fost evocate nu o dată în aceste coloane. De aseme-na, s-a stărut asupra figurii juridice proprii întreprinderii de comerț exte-rior care realizează operațiuni de im-port în condiții de comision. Faptul că revenim asupra acestei proble-maticii se datorează constatării că ro-

În același sens pot fi avute în ve-dere și prevederile § 82 din C.G.L. re-feritoare la livrări în cadrul cărora re-cepția finală are loc în țara cumpără-torului. Chiar în asemenea cazuri, re-clamațiile calitative ale beneficiarului nu sînt desigur excluse. Ele pot fi însă formulate, potrivit § 82 din C.G.L. — dacă în contract nu s-a stipulat altfel — numai pentru defectele ascunse ale produsului și anume acelea care nu pot fi constata-te la un control obișnuit al mărfii. Depistarea viciilor neaparente implică însă, în mod necesar, o nouă verifîc-are ce se desfășoară în țara cumpără-torului.

Dacă în litigiul soluționat prin ho-tărîrea nr. 205/1977, Comisia de arbi-traj a considerat așadar ca admisibil controlul care a avut loc în acea spe-ța la destinație, a reținut însă deopotrivă că verificarea fizico-mecanică a mărfii livrate s-a făcut pe cuburi de beton (epruvete), avînd dimensiunile de 7/7/7 cm., fără ca vînzătorul să fi con-simțit la practicarea unei atari moda-lități de control. În consecin-ță, organul arbitral a constatat că ex-pertiza de la destinație „nu a ținut seama de prevederile STAS 7344-70, potrivit cărora era obligatoriu ca ace-ste cuburi să aibă dimensiunile de 10/10/10 cm., cu o toleranță de plus sau minus 2 mm”.

În continuare, hotărîrea nr. 205/1977 a statuat următoarele: „În condițiile arătate, concluziile la care a ajuns In-stitutul de specialitate din Sofia nu pot fi luate în conside-rare, fiindcă expertiza s-a efec-tuat în alt mod decît cerea stan-dardul de stat aplicabil în cauză, ast-fel că rezultatele au putut să fie de-formate în detrimentul producătoru-lui, rezistența la presiune a cuburilor de beton de 7/7/7 cm. prezentînd ine-vitabile deosebiri față de cea a cubu-rilor mai mari, cu dimensiunile de 10/10/10 cm. Deoarece cumpărătorul nu a făcut o dovadă concludentă a pretin-selor lipsuri calitative ale mărfii ce i-a fost livrată, deși îi incumba sarcina acestei probe, acțiunea se respin-ge”.

Împărtășim soluția arbitrală citată pentru considerațiunea că se conformează atît stipulațiunilor contractuale, cît și prevederilor C.G.L., atrăgînd aten-ția partenerilor în relațiile de comerț exterior asupra necesității de a res-pecta cu strictetă standardele de stat convenite.

dr. O. CAPAȘINA

lul și obligațiile întreprinderilor de co-merț exterior comisionare nu sînt în-țelese uneori în mod adecvat.

Iată, de pildă, o unitate producăto-are de utilaje care, acționată fiind în fața arbitrajului pentru neîndeplinirea obligațiilor contractuale de livrare, cheamă în garanție întreprinderea de comerț exterior care urma să asigure, în condiții de comision, importul unor

oțeluri necesare pentru realizarea produselor care au format obiectul contractului amintit.

O asemenea cerere de chemare în garanție nu poate fi socotită, din capul locului, inadmisibilă. Nu poate fi cu desăvârșire exclusă posibilitatea ca nerealizarea în timp util a importului de oțeluri să se datoreze faptului că întreprinderea de comerț exterior, din motive ce-i sînt imputabile, nu a îndeplinit obligațiile care i-au revenit în calitate de unitate comisionară. Astfel, de pildă, întreprinderea la care ne referim are obligația de a prospecta piața internațională și de a obține încheierea neîntîrziată a contractelor externe pentru satisfacerea cît mai deplină a cerințelor unității comitente, beneficiară a produselor din import.

Întîrzierea nejustificată în îndeplinirea acestor obligații — în măsura în care a determinat nerealizarea importului în termen — poate avea drept consecință angajarea răspunderii întreprinderii de comerț exterior comisionare.

Dacă însă, această întreprindere dovedește că, deși și-a îndeplinit în mod corespunzător obligațiile, nu a fost posibilă realizarea importului în timp util, consecințele acestui fapt se vor localiza la unitatea comitentă. Este cazul atunci cînd, din motive de conjunctură, nu s-a putut încheia la timp contractul extern și, din această pricină, nu s-au putut obține termene de livrare satisfăcătoare.

Alteori, încheierea contractului extern este rezultatul unor tratative îndelungate, desfășurate în scopul satisfacerii cît mai depline a cerințelor tehnice, calitative ale unității comitente, tratative la care, indirect, este asociată și această din urmă unitate. La capătul acestor tratative, termenele de livrare la care se angajează furnizorul străin nu satisfac, întotdeauna, necesitățile comitentului. Este acesta un motiv pentru ca întreprinderea de comerț exterior comisionară să fie chemată în garanție în litigiul privind penalitățile reclamate pentru nelivrarea produselor a căror fabricare necesita oțelurile din import? Desigur că nu, întrucît — așa cum am învederat — îndeplinirea obligațiilor care i-au revenit întreprinderii de comerț exterior în calitate de unitate comisionară, exclud posibilitatea angajării răspunderii acestei întreprinderi.

Iată de ce, asemenea cereri de chemare în garanție trebuie introduse cu multă circumspecție, numai în cazurile cînd sînt întrunite condițiile pentru angajarea răspunderii întreprinderii de comerț importatoare. Unitățile socialiste care formulează astfel de cereri trebuie să aibă în vedere consecințele ce derivă din faptul că întreprinderile la care ne referim nu au calitatea de unități furnizoare, ci calitate de unități comisionare.

Cele de mai sus sînt aplicabile și în cazul pretențiilor care se bazează pe calitatea necorespunzătoare a produ-

selor aprovizionate din import. Semnificative ni se par, în această privință, cele statuate de Arbitrajul de Stat Central, prin hotărîrea nr. 4808/1978:

„Analizîndu-se pretențiile reclamantei, se reține că între părți există raporturi de comision iar nu de furnizare, astfel că pîrita nu poate să fie obligată la restituirea valorii produselor în discuție pentru simplul fapt al necorespunderii lor calitative. Într-adevăr, unitatea de comerț exterior comisionară răspunde numai pentru neîndeplinirea obligațiilor care îi revin în această calitate. Ea nu răspunde pentru faptele imputabile furnizorului străin, printre care și livrarea necorespunzătoare calitativ.

Analizîndu-se modul cum pîrita s-a conformat îndatoririlor sale de unitate comisionară, se constată că după ce la 14 august 1978 a primit de la reclamantă toate datele necesare reclamației, a formulat reclamație la extern în ziua de 5 septembrie 1978, a revenit la 15 septembrie 1978, obținînd de la acest furnizor răspunsul din 12 octombrie 1978 prin care comunică faptul că a transmis reclamația producătorului, urmînd să facă o nouă comunicare în funcție de răspunsul acestuia. La 3 noiembrie 1978 pîrita a făcut o nouă revenire.

Din cele învederate rezultă că pîrita a îndeplinit în mod corespunzător îndatoririle care i-au revenit în legătură cu transmiterea reclamației la extern. Susținerea reclamantei că s-ar putea reține o asemenea îndeplinire a îndatoririlor numai dacă furnizorul extern ar fi fost acționat de pîrită pe cale arbitrală, nu poate fi primită. Într-adevăr, față de data transmiterii reclamației și a răspunsului primit, nu era cazul introducerii acțiunii împotriva furnizorului străin.

De asemenea, nu este cazul amînării soluționării litigiului de față pînă la primirea răspunsului definitiv de

la furnizorul extern întrucît așa cum s-a reținut, pînă în prezent pîrita și-a îndeplinit în mod corespunzător obligațiile ce-i reveneau. Dacă în viitor, față de faptele juridice ce ar surveni, pîrita nu și-ar îndeplini îndatoririle (de pildă, nu ar introduce acțiunea împotriva furnizorului extern vinovat de rezolvarea negativă a reclamației), reclamanta are deschisă calea unei noi acțiuni, avînd ca obiect daunele ce i s-au cauzat prin neîndeplinirea acestor îndatoriri”.

Prin considerentele reproduse se demonstrează că, atîta vreme cît nu s-a constatat neîndeplinirea culpabilă de către întreprinderea de comerț exterior a vreunei obligații ce-i revine în calitate de unitate comisionară, nu există temei pentru angajarea răspunderii sale și nici nu se justifică introducerea acțiunii la arbitraj. Abia din momentul încălcării culpabile a acestor obligații se naște dreptul la acțiune și deci, îndreptățirea formulării pretențiilor.

Dacă unitățile socialiste comitente ar ține seama de cele învederate s-ar reduce substanțial volumul litigiilor arbitrale, fără ca drepturile acestor unități să fie prejudiciate.

Într-adevăr, termenul de prescripție aplicabil acțiunii în daune îndreptate împotriva întreprinderii de comerț exterior nu începe să curgă înainte de a se naște dreptul la acțiune. Deci, amînînd introducerea acțiunii în raport cu data cînd se concretizează încălcarea culpabilă a obligațiilor care revin întreprinderii de comerț exterior comisionare, unitățile comitente nu se expun riscului de a-și vedea precizînd dreptul la acțiune, cum se apreciază în mod greșit uneori, confundîndu-se raporturile de comision cu cele de furnizare.

I ICZKOVITS

financiar

Condițiile de validitate a deciziei de imputare

Codul muncii fiind o lege-cadru nu stabilește condițiile de fond și de formă ale deciziei de imputare. Curtea Superioară de Control Financiar și Ministerul Finanțelor au elaborat Norme privind emiterea și conținutul deciziilor de imputare (publicate în Buletinul financiar-contabil al Revistei de contabilitate din august 1976). Aceste norme, la pct. 2, indică cuprînsul deciziei de imputare:

- numărul și data emiterii;
- indicarea actului și a organului care a constatat paguba, precum și în ce constă aceasta;
- data producerii pagubei;
- data și modul în care cel în drept a emite decizia de imputare a luat cunoștință de producerea pagubei;

— numele, funcția și domiciliul celor răspunzători, motivîndu-se pentru fiecare în parte termenele de drept și de fapt care au determinat angajarea răspunderii materiale;

— cuantumul total al pagubei și defalcarea pe cote părți a acesteia pentru fiecare persoană în parte, după criteriile stabilite de art. 105 din Codul muncii, în cazurile prevăzute de acest text;

— motivarea înlăturării apărărilor făcute prin notele explicative date de persoanele făcute răspunzătoare;

— termenul în care poate fi făcută contestația și organul competent să o soluționeze;

— semnătura persoanei care a emis decizia de imputare cu mențiunea calității sale.

Ne propunem a evidenția dacă toate sau numai unele din aceste cerințe de formă — edictate de organele centrale sus-menționate — afectează validitatea deciziei de imputare.

Din simpla lor lectură se poate conchide că unele din aceste condiții sînt esențiale atît pentru validitatea și legalitatea deciziei de imputare, cît și pentru angrenarea însăși a răspunderii materiale a celor făcuți răspunzători :

Astfel, data emiterii deciziei de imputare, indicarea numelui și prenumelui persoanelor considerate că au pricinuit paguba, semnătura persoanei care a emis decizia apar drept condiții esențiale pentru validitatea deciziei de imputare. Lipsa acestora afectează validitatea deciziei de imputare.

Dimpotrivă, lipsa altor elemente din cuprinsul deciziei de imputare cum ar fi : neindicarea actului și a organului care a constatat paguba, a datei producerii acesteia, omisiunea de a preciza data și modul în care conducătorul unității a luat cunoștință de existența prejudiciului, neprecizarea domiciliului și a funcției celor făcuți răspunzători nu pot conduce la nelegalitatea deciziei de imputare, neafectînd însăși existența sa. Datorită rolului activ al organelor de jurisdicție a muncii, în cursul litigiului de muncă aceste elemente pot fi stabilite prin probatoriile administrate. Instanța noastră supremă în diferite decizii a considerat ca suficiente dar și absolut esențiale următoarele elemente necesare pentru validitatea deciziei de imputare : indicarea numelui persoanei încadrate, făcută răspunzătoare, precizarea sumei și semnătura emitentului (nr. 678 din 21 mai 1964 în Repertoriu I, p. 605 speță 592). Tot Tribunalul Suprem a decis că la calcularea termenului pentru stabilirea răspunderii materiale interesează data deciziei de imputare în raport de momentul în care conducătorul a luat cunoștință de paguba produsă. Intocmirea ulterioară a deciziei de imputare ca instrument probator nu este de natură să justifice concluzia că decizia s-a emis tardiv (deciziile Colegiului civil nr. 1736/1957 și nr. 326/1956 în Repertoriu I pag. 605 speța nr. 593).

Cele statuate sub vechiul Cod al muncii sînt actuale și în prezent, cu atît mai mult cu cît Normele la care ne-am referit nu au caracter normativ avînd cu precădere rolul unor norme metodologice a căror încălcare nu poate fi sancționată cu nulitatea actului.

În cele de mai sus își vor afla răspunsul solicitat o serie de cititori printre care și tov. inginer agronom șef la C.A.P. Simpetru Mare, județul Timiș.

dr. C. JORNESCU

asigurări

Sarcinile organizațiilor socialiste în legătură cu stabilirea și plata primelor la asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă auto

Prin „Decretul nr. 471/1971 cu privire la asigurările de stat“, devenit Legea nr. 19/1972, s-a introdus asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă pentru pagubele produse prin accidente de autovehicule. În cadrul acestui Decret, la titlul II, capitolul III, se stabilesc deținătorii de autovehicule ce intră sub incidența asigurării, cazurile în care se acordă despăgubiri, cuantumul primelor de asigurare și termenele de plată a acestora, precum și principiile care se aplică la stabilirea despăgubirilor.

Prin „H.C.M. nr. 1715/1971 pentru stabilirea unor măsuri în executarea Decretului nr. 471/1971 cu privire la asigurările de stat“ s-a reglementat procedura de stabilire și de încasare a primelor de asigurare, precum și celelalte norme de executare a dispozițiilor privind asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă pentru pagubele produse prin accidente de autovehicule. În acest sens arătăm că potrivit dispozițiilor art. 10, alineatul 2, din această hotărîre, la asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă auto, organizațiile socialiste care dețin autovehicule înmatriculate în Republica Socialistă România, ce sînt folosite pe teritoriul țării, au obligația să stabilească, potrivit tarifului, primele de asigurare și majorările datorate și să le plătească Administrației Asigurărilor de Stat.

În aplicarea acestor dispoziții au fost emise „Instrucțiunile nr. 7/1976 ale ministrului finanțelor, pentru executarea de către organizațiile socialiste a unor sarcini ce le revin, potrivit legii, cu privire la asigurările de stat“.

În cele ce urmează redăm, din normativele sus-menționate, obligațiile ce revin organizațiilor socialiste, în legătură cu stabilirea și plata primelor la asigurarea prin efectul legii de răspundere civilă auto.

Fiecare organizație socialistă (organ sau organizație de stat, instituție sau întreprindere de stat, organizație cooperativă, obștească, profesională, culturală, sportivă, asociație etc.) își stabilește primele de asigurare precum și, dacă este cazul, majorările de întârziere, ce datorează pentru autovehiculele pe care le deține, și le plătește sucursalei ADAS în a cărei rază își are sediul și sînt înmatriculate autovehiculele.

Organizația socialistă deținătoare de autovehicule obligată la plata primelor de asigurare este cea înscrisă în certificatul de înmatriculare, în auto-

riziația de circulație provizorie sau în autorizația de circulație de garaj.

Primele de asigurare se plătesc pentru toate autovehiculele cu o capacitate cilindrică mai mare de 69 cm³, înmatriculate la inspectoratele miliției județene, respectiv al municipiului București, precum și pentru toate troleibuzele înmatriculate la întreprinderile de transport care le dețin, potrivit „Decretului nr. 328/1966 privind circulația pe drumurile publice“, republicat în baza Decretului nr. 128/1970.

Primele de asigurare se datorează de la 1 ianuarie a anului înmatriculării autovehiculelor pînă la 31 decembrie a anului radierii acestora.

Primele de asigurare anuale sînt următoarele :

— 175 lei pentru fiecare autoturism, autostation, autobuz, autocar, microbuz, autocamion, autofurgon, autodubă, autobasculantă, autocisternă, autocamionetă, autofurgonetă, autotractor rutier, autoizotermă, autofrigorific, autospecial (autovehicul pentru gospodăria comunală sau pentru stingerea incendiilor, autosanitară, autodepanatoare, autovehicul cu instalație de radiodifuziune, caravană cinematografică, autoatelier, automacara și altele asemănătoare), troleibuz și alte autovehicule, cu sau fără remorci ;

— 40 lei pentru fiecare motocicletă cu o capacitate cilindrică mai mare de 69 cm³ (motocicletă, scuter, motocicletă și altele asemănătoare), cu sau fără ataș.

Primele de asigurare de mai sus se plătesc anual, pînă la sfîrșitul lunii martie a fiecărui an, pentru anul în curs, atît pentru fiecare autovehicul care există înmatriculat la 1 ianuarie cît și pentru fiecare autovehicul care se înmatriculează de la 1 ianuarie pînă la 31 martie.

Pentru autovehiculele înmatriculate începînd cu 1 aprilie pînă la 31 decembrie a fiecărui an, primele de asigurare de mai sus se plătesc în cel mult 15 zile de la data înmatriculării.

Primele de asigurare se plătesc numai pentru autovehicule. Pentru remorci, semiremorci și atașe nu se plătesc prime de asigurare.

Primele de asigurare se plătesc și pentru fiecare autorizație de circulație de garaj.

Pentru autovehiculele care se radiază din evidența circulației, primele de asigurare nu se mai plătesc începînd cu anul următor celui în care s-a făcut radierea.

Pentru autovehiculele care în același an se radiază de către un deținător și se înmatriculează de către un

alt deținător, primele de asigurare pentru tot anul respectiv se plătesc separat de fiecare deținător. În cazul unor autovehicule care se radiază și se înmatriculează de același deținător, nu se plătesc din nou prime de asigurare pe același an.

Prin deținător, în sensul celor de mai sus, se înțelege organizația socialistă cu personalitate juridică proprie. Formează aceeași persoană juridică (același deținător) unitățile aceleiași organizații și care unități, fiecare în parte, nu au personalitate juridică proprie.

Prin înmatricularea unui autovehicul în Republica Socialistă România se înțelege atât înmatricularea făcută în baza certificatului de înmatriculare cât și cea făcută în baza autorizației de circulație provizorie. În cazul în care înainte de certificatul de înmatriculare s-a eliberat autorizația de circulație provizorie, se consideră ca dată a înmatriculării data emiterii autorizației de circulație provizorie.

Plata primelor de asigurare și a majorărilor de întârziere aferente se face în contul bancar al sucursalei ADAS menționându-se pe verso dispoziției de plată suma majorărilor de întârziere plătite, precum și numărul autovehiculelor pentru care s-au plătit primele de asigurare, grupate astfel:

„...autovehicule (altele decât motocicluri)

...motocicluri

...autorizații de circulație de garaj“.

Pentru autovehiculele nou intrate în parc și neînmatriculate încă la organele de miliție, pe verso dispoziției de plată a primelor de asigurare sau într-o specificație anexă — care se prezintă organelor de miliție odată cu celelalte acte necesare pentru înmatriculare — se vor menționa seriile de motor ale autovehiculelor respective.

Pentru neplata în termen a primelor, asigurații plătesc, pentru fiecare lună sau fracțiune de lună de întârziere, o majorare de 1%. Majorările astfel calculate nu pot fi mai mici de 10 lei, indiferent de cuantumul primei de plată și nici mai mari ca prima exigibilă, dacă acestea depășesc 10 lei.

Majorările de întârziere se calculează începând cu prima zi după expirarea termenului de plată și pînă în ziua plății efective a primei. La calcularea majorărilor de întârziere, fracțiunea de lună se consideră drept lună întreagă. Luna se consideră începând cu data care urmează termenului de plată, pînă la data corespunzătoare a lunii următoare (exclusiv).

Dacă termenul de plată cade într-o zi de repaus legal, majorările de întârziere se calculează începând cu ziua următoare celei de repaus.

Majorările de întârziere se calculează și se plătesc de fiecare organizație socialistă plătitoare odată cu primele de asigurare neplătite în termen.

Potrivit dispozițiilor art. 6, pct. 13, din H.C.M. nr. 68/1970, neplata la ter-

men a primelor de asigurare de către organizațiile socialiste constituie și contravenție, pentru care se aplică amenziile prevăzute la art. 7, lit. b, din aceeași hotărîre, personalului muncitor din organizațiile socialiste, precum și membrilor cooperativelor sau ai altor organizații obștești, care au săvîrșit asemenea fapte.

Pentru autovehiculele care au fost omise, primele de asigurare se stabilesc și se plătesc pentru tot timpul cit acestea au fost omise, însă pe cel mult doi ani în urmă, în afară de anul în curs; revizuirea primelor stabilite se admite pe aceeași perioadă. Primele sau diferențele de primă stabilite retroactiv se plătesc în două rate egale, prima rată în termen de 30 zile și a doua în termen de 60 zile de la data constatării situației de fapt.

Primele de asigurare de plată suplimentar pe anul în curs se plătesc pînă la sfîrșitul lunii martie. Dacă acest termen a expirat, primele de asigurare se plătesc în același fel ca și primele de plată suplimentar pentru anii anteriori.

Pentru neplata în termen a primelor

de asigurare suplimentare, majorările de întârziere se calculează de la expirarea termenelor de plată stabilite așa cum se arată mai sus.

Primele de asigurare sau majorările de întârziere plătite se restituie, pe baza justificării organizației socialiste plătitoare, de sucursalele ADAS în termen de 30 de zile de la data cererii restituirii plusului.

Organele ADAS au dreptul să verifice legalitatea stabilirii și plății de către organizațiile socialiste a primelor de asigurare și a majorărilor aferente, să introducă la bancă dispoziții de încasare pentru sumele neplătite la termen și să aplice, în caz de contravenție, amenziile prevăzute de H.C.M. nr. 68/1970.

Potrivit prevederilor cap. I, lit. D. din Instrucțiunile nr. 7/1976 ale ministrului finanțelor, organele de control financiar intern au obligația de a verifica, potrivit dispozițiilor legale în vigoare, legalitatea stabilirii și plății de către organizațiile socialiste a primelor de asigurare și a majorărilor aferente.

Mircea POPESCU

Întrebări și răspunsuri

● **M. COJOCARU (Iași)** solicită lămuriri cu privire la partea obligată să suporte, taxa de timbru în cazul cînd suma pretinsă prin acțiunea arbitrală a fost achitată de unitatea pîrîtă în perioada cînd acțiunea era restituită pentru completare.

Organele arbitrale sînt în drept să restituie acțiunile cu care au fost sesizate dacă constată că ele nu întrunesc condițiile prevăzute de Regulile procedurii arbitrale. Potrivit art. 25 din aceste reguli dacă acțiunea completată este reintrodusă în termen de 8 zile, ea se consideră introdusă pe data primei înregistrări.

Unitatea reclamantă este obligată să țină seama de faptele juridice intervenite în intervalul dintre momentul restituirii acțiunii și acela al reintroducerii ei.

Dacă în acest interval unitatea pîrîtă achită sumele pretinse, acțiunea nu trebuie reintrodusă întrucît litigiul este stins.

În schimb, unitatea reclamantă este în drept să solicite arbitrajului confirmarea acestei situații pentru a putea obține de la organul financiar competent restituirea sumei achitate drept taxă de timbru.

Dacă nu procedează astfel, ci reintroduce acțiunea, deși pretențiile sale au fost satisfăcute, taxa de timbru rămîne în sarcina unității reclamante.

● **H. STEUERMANN (Brașov)** întreabă dacă prezintă relevanță proporția în care unitatea furnizoare și-a îndeplinit planul de producție în aprecierea efectelor pe care le-a produs un caz de forță majoră asupra posi-

bilităților acestei unități de a îndeplini obligațiile contractuale de livrare asumate față de unitățile beneficiare.

Datele care rezultă din relatarea dv. pledează pentru un răspuns afirmativ.

În adevăr, deși din actele pe care le-a prezentat unitatea furnizoare a rezultat că forța majoră a afectat în proporție de 21% posibilitățile sale de producție pe trimestrul IV/1978, din situația îndeplinirii sarcinilor de plan rezultă că planul de producție — la produsul contractat, a fost îndeplinit în proporție de 88% în acel trimestru.

În atare situație, exonerarea de răspundere nu poate opera decît în limitele proporției de 12% în care planul de producție nu a fost realizat.

● **M. ALUĂȘIU (Arad)** întreabă dacă poate fi considerată contractuală livrarea unor produse expediate în decembrie 1978, în executarea obligațiilor de furnizare asumate prin contractul încheiat pentru acel an, în situația în care produsele au parvenit efectiv unității beneficiare abia în ianuarie 1979.

Potrivit art. 16 lit. b din Legea nr. 71/1969, atunci cînd expedierea produselor este în sarcina unității furnizoare care le predă spre transport cărăușului, pe data predării lor dreptul de proprietate sau de administrare directă se transmite asupra unității beneficiare. Ca atare, sub acest aspect, nu prezintă relevanță data cînd au fost preluate produsele de către unitatea beneficiară de la cărăuș.

● **R. MIHAILESCU (București)** solicită lămuriri cu privire la partea care urmează să suporte cheltuielile ocazionate de păstrarea în custodie a unor produse la unitatea beneficiară.

Problema se rezolvă în funcție de împrejurarea dacă trecerea produselor în custodie era sau nu justificată. Dacă între părți a intervenit o înțelegere asupra instituirii custodiei, ori dacă produsele s-au livrat cu nerespectarea clauzelor contractuale sau în afara oricărui contract, de regulă, cheltuielile de custodie se suportă de către unitatea furnizoare.

● **M. KÖBLÖS (Harghita)** întreabă dacă unitățile socialiste, cu ocazia decontărilor care se efectuează pe bază de factură, sînt îndreptățite să opereze compensări.

Răspunsul este negativ, deoarece, în conformitate cu pct. 14 din Normele metodologice BNRSR nr. 2/1977, este interzis ca în dispozițiile de plată sau de încasare și în facturile atașate la acestea să se adauge sau să se scadă sume provenite din operațiuni anterioare, indiferent dacă acestea se referă la livrări de mărfuri sau la altfel de obligații de plată.

● **C. IONESCU (Iași)** solicită lămuriri cu privire la condițiile în care unitățile socialiste pot recupera daunele aferente unor pagube cauzate prin activități infracționale.

În conformitate cu dispozițiile art. 50 din Decretul nr. 221/1960, pentru repararea pagubelor produse unităților socialiste prin infracțiuni, se urmăresc mai întii bunurile persoanelor fizice vinovate în cazul cînd sînt solvabile și numai în subsidiar bunurile unităților socialiste civilmente responsabile.

Această ordine de executare a creanței nu poate fi încălcată.

● **D. PLEȘCA (Iași)** se interesează de consecințele pe care le produce — în privința răspunderii unității de antrepriză — neîndeplinirea la termen de către unitatea beneficiară a obligației de predare a proiectelor de execuție.

Potrivit art. 70 din Instrucțiunile CSCAS — MF nr. 7/7967, în cazul prădării cu întârziere a proiectelor de execuție, a utilajelor și serviciilor care sînt în sarcina unității beneficiare, termenele prevăzute în contract pentru predarea obiectelor respective se decalează în mod corespunzător.

● **N. LUGOJAN (Timișoara)** întreabă dacă reprogramarea punerii în funcțiune a capacităților și obiectivelor restante din anul 1978 are drept consecință scutirea unităților de construcții-montaj de răspunderea patrimonială pentru nerespectarea termenelor din anul 1978.

De regulă, actele normative prin care se dispun asemenea reprogramări sînt menite să asigure condițiile legale pentru terminarea obiectivelor

respective și să mobilizeze unitățile socialiste pentru îndeplinirea sarcinilor de investiții.

În consecință, afară de cazul în care actul normativ o prevede în mod expres, măsura reprogramării nu produce efecte exoneratoare de răspundere.

● **C. BENGESCU (București)** solicită lămuriri în privința efectelor pe care le produce cazul de forță majoră intervenit după scadența obligației contractuale de furnizare.

Observația de la care pornește corispondentul nostru este, în principiu, justă. Pentru a produce efecte asupra răspunderii patrimoniale, cazul de forță majoră trebuie să se afle în legătură cauzală, cu neexecutarea obligației contractuale de furnizare.

Observația de la care pornește corispondentul nostru este, în principiu, justă. Pentru a produce efecte asupra răspunderii patrimoniale, cazul de forță majoră trebuie să se afle în legătură cauzală, cu neexecutarea obligației contractuale de furnizare. În rezolvarea problemei trebuie să se țină seama și de faptul că potrivit art. 1 lit. a din H.C.M. nr. 306/1970, penalitățile pentru întârzierea în livrarea de produse se datorează numai pînă la „data la care executarea prestației a devenit imposibilă din cauză de forță majoră”. Întrucît dispoziția normativă citată nu condiționează aceste efecte de intervenirea cazului de forță majoră la scadența obligației contractuale de furnizare, înseamnă că, în ceea ce privește răspunderea cu penalități, forța majoră survenită ulterior scadenței obligației amintite produce efecte exoneratoare de răspundere.

● **C. BITOLEANU (Bistrița)** întreabă dacă: 1) se pot livra și factura utilajele fără proces verbal de recepție sau autorecepție 2) se pot stipula în contractele economice termene de livrare în afara perioadei de executare prevăzută în repartiție.

Răspunsul la ambele întrebări este negativ.

Obligativitatea verificării cantitative și calitative a utilajelor care se livrează în executarea contractelor economice — verificare ce se consemnează în procesele verbale de recepție sau de autorecepție — rezultă din dispozițiile Legii nr. 71/1969, Legii nr. 7/1977 și H.C.M. nr. 941/1959.

Caracterul determinant al sarcinii de plan cuprinse în repartiție atrage nulitatea clauzelor contractuale convenite cu nerespectarea prevederilor repartiției.

● **M. COSTINESCU (Teleorman)** solicită lămuriri cu privire la temeiul obligației unităților socialiste de a reda terenurile producției agricole.

În conformitate cu art. 26 din Legea nr. 59/1974 cu privire la fondul funciar, unitățile socialiste care beneficiază de terenuri scoase temporar din producția agricolă vegetală sînt obligate să redea cu mijloace proprii aceste terenuri producției agricole, în termenul aprobat și în condițiile de producție care să asigure randamentele la nivelul celor avute inițial, la preluare.

● **A. PÁLFY (Mureș)** solicită lămuriri cu privire la data cînd se consideră încheiat contractul economic semnat cu obiecțiuni.

Potrivit practicii arbitrale constante, rezolvarea obiecțiunilor de către organele prevăzute de art. 10 din Legea nr. 71/1969, substituindu-se voinței părților, face parte din contract pe data cînd părțile l-au încheiat, adică pe data cînd unitatea furnizoare a primit proiectul de contract semnat de unitatea beneficiară cu obiecțiuni.

● **C. ȘTEFANACHE (Bacău)** solicită unele lămuriri în legătură cu plățile planificate.

Problemele ridicate de dv. au fost soluționate prin Hotărîrea Arbitrajului de Stat Central nr. 4691/1978, cunoscută de IRIDGN Tg. Mureș, Secția Bacău.

● **ICPM (București)** întreabă dacă termenul prevăzut de art. 3 din H.C.M. nr. 1011/1972, pentru restituirea proiectelor de contract semnate cu sau fără obiecțiuni, este aplicabil și în cazul actelor adiționale.

Socotim că răspunsul care se impune este afirmativ.

● **T. SÂNDOIU (Craiova)** solicită lămuriri cu privire la modul de livrare a produselor destinate exportului, în relațiile dintre unitățile producătoare și întreprinderile de comerț exterior.

Unitățile producătoare livrează asemenea produse franco frontiera română și le facturează la prețurile interne legal stabilite la care se adaugă — dacă este cazul — valoarea ambalajelor sau alte cheltuieli determinate de executarea unor lucrări sau operațiuni care s-au cerut suplimentar față de prevederile standardelor de stat sau normelor interne.

● **G. PARASCHIV (București)** se interesează de modalitățile în care refuzul unei unități beneficiare de a semna proiectul de contract economic care i s-a transmis prezintă relevanță pentru a constitui obiectul unei sesizări în vederea obligării la contractare.

Așa cum remarcăți și dv., potrivit art. 3 din H.C.M. nr. 1011/1977, unitatea beneficiară are obligația de a restitui în termen de cel mult 15 zile de la primire, proiectul de contract semnat cu sau fără obiecțiuni.

Considerăm că odată cu trecerea termenului de mai sus fără ca să fi restituit proiectul de contract semnat, unitatea furnizoare urmează să procedeze conform art. 4 din H.C.M. nr. 1011/1972. Nu este nevoie în acest scop de un înscris emanat de la unitatea beneficiară prin care aceasta să confirme în mod expres refuzul de a contracta. Rezultatul negativ al întîlnirii inițiate de unitatea furnizoare, conform art. 4 alin. 1 din hotărîrea citată, dovedește atît refuzul de a contracta, cît și faptul că părțile nu au putut rezolva neînțelegerea.

H. M.

oferte
DE PRODUSE
DIN STOC

• **capacitati de
producție**
• **produse noi**

FABRICA „METALURGICA“ SIBIU

str. Abatorului nr. 2 telefon 17240 telex 49278,

**oferă și execută pe bază de comandă, fără
repartiție, cu livrare eșalonată
în tr. II – IV/1979:**

- **Mașini frecat mozaic – prețul 3 850 lei**
- **Foarfecă manuală cu firghie pentru
bancuri de lucru tip. I lei 347;
tip. II lei 553; tip. III lei 644.**
- **Pană sabot pentru autovehicule
tip. II 45 lei
tip. III 55 lei**
- **Containere tip. CT 1 dim. (300 x 200 x 200)
gr. 2,700 kg**
- **Containere tip. CTC 2 dim. (400 x 300 x 200)
gr. 3,900 kg**
- **Containere tip. CT 3 dim. (500 x 400 x 200)
gr. 5,300 kg**
- **Containere tip. CT 4 dim. (500 x 400 x 200)
gr. 6,100 kg**
- **Containere pliabile dim. (800 x 1200 x 985)
pt. 1000 kg, lei 2 325**
- **Turnări din Bz și Al (cu materialul clientului)**

**GRUPUL INTREPRINDERILOR
DE GOSPODĂRIE COMUNALĂ
BUCUREȘTI**
Str. Cavafii Vechi Nr. 15. sect. IV.

- Conducători CSY—ABY 4×1,5
m 500
- idem CSY—ABY 9×1,5 m 1000
- idem CYABY 4×6 m 100
- Conducători WCYY 2×16 m 416
- idem ACYY 3×95+50 m 300
- idem ACYY 4×16 m 100
- idem CYABY 3×25 m 200
- Capac fontă cu ramă pt. canal
buc. 15
- Chiț ulei auto kg. 24
- Coturi fontă 45° DN 50 mm buc. 15
- Curbă forjată DN 325 mm buc. 29
- Fintini arteziene pt. apă cu picior
buc. 1
- Furnir nuc m.p. 10
- Flanșe fontă cu piesă PN10—DN
= 50 buc. 16
- Robinet fontă cu sertar PN 16,
DN = 300 mm buc. 6
- Robinet oțel PN 40 DN = 100 mm
buc. 100
- idem de reținere cu flutură DN 300
buc. 3
- idem sertar — pană fontă PN 10.
DN 250 mm buc. 3
- Tablă groasă 40 mm kg. 576
- Tablă groasă 60 mm kg. 1092
- Tuburi fontă scurgere DN 50
buc. 12
- Vană ovală de 70 mm din fontă
buc. 1

I.S.I.A.P. — BUCUREȘTI
Piața Scintei nr. 1
Telefon : 18 12 22

oferă :

- Șube imblănite
- Paturi metalice
- Damigene
- Canistre
- Butoaie metalice

NOU! NOU! NOU!

GALITENS-25 ● GALITENS-25

APRECIATA întreprindere „DERO” – Ploiești a realizat un nou detergent cu calități excepționale. Este vorba de „DERO – IRIS”, care la cel de-al IX-lea Tîrg de mostre de bunuri de consum a primit diploma „CEL MAI BUN ȘI UTIL ARTICOL”.

CEL MAI BUN deoarece are calități deosebite de spălare și albire, fiind fabricat din materii prime cu calități superioare. Conține un agent emolient care dă un tușeu plăcut articolelor spălate și în același timp protejează mîinile gospodinelor în timpul spălării.

CEL MAI UTIL deoarece este destinat spălării manuale a articolelor fabricate din lînă, mătase naturală și artificială, din fibre sintetice și amestecuri de fire naturale și sintetice.

Comerciașiți din întreprinderile comerciale de stat și cooperatiste! Cel mai bun și util articol vă stă la îndemînă, „DERO – IRIS” să nu lipsească din nici o unitate comercială, din nici o gospodărie.

Folosiți cu toată încrederea produsele cu marcă „Dero” – Ploiești.

UN ALT PRODUS, cu calități superioare, destinat gospodinelor, realizat în ultima perioadă a anului trecut, este „DERO – CLAR”. Posedă o mare putere de degresare și curățire a veselei, tacimurilor și altor articole dintr-o bucătărie, fie că sînt din sticlă, metal, mase plastice sau porțelan.

Vesela spălată cu „DERO” – CLAR” rămîne curată și lucioasă.

Noul produs „DERO – CLAR” este fabricat din materii prime cu calități superioare și are efect dezinfectant, cu parfum plăcut.

PENTRU a veni în sprijinul oamenilor muncii din întreprinderile avicole, „DERO” – Ploiești a lansat un nou produs, denumit „GALITENS – 25”.

Detergent soluție pentru uz veterinar, are excelente proprietăți de inmuiere, dezincrustare, îndepărtare a murdăriei.

Este un dezinfectant destinat spălării adăposturilor și abatoarelor de păsări și animale mari, pentru spălarea bateriilor de creștere a puilor și a altor construcții din sectorul zootehnic.

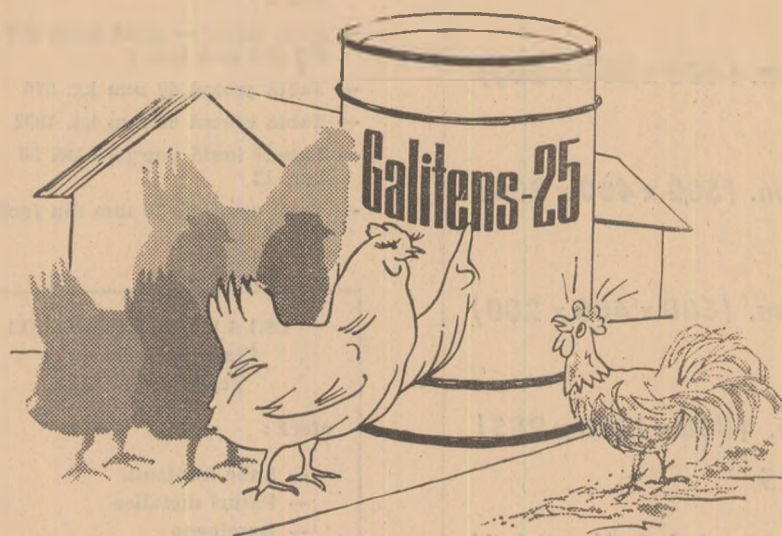
„GALITENS – 25” asigură o rapidă curățire a suprafețelor murdare.

Se utilizează în soluții apoase de concentrație 1–5%.

Nu sînt necesare măsuri speciale de protecție.

Nu are acțiune corozivă asupra utilajelor.

„GALITENS – 25” se livrează în butoaie de tablă a 200 l.

*Gospodarii de la voi nu folosesc
noul produs „Galitens-25”?*

Comenzile se primesc
pe adresa :

INTREPRINDEREA

„DERO” – PLOIEȘTI

Str. Republicii nr. 291

Telefon : 3.15.28 – 3.28.38